

Bryssel, 1. heinäkuuta 2026
(OR. en)

11291/26

Toimielinten välinen asia:
2025/0265 (CNS)

ATO 35
CADREFIN 319

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Päivämäärä:	29. kesäkuuta 2026
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Asia:	Ehdotus neuvoston asetukseksi välineen perustamisesta ydinturvallisuuteen liittyvää yhteistyötä ja ydinlaitosten käytöstä poistamista varten vuosiksi 2028–2034 ja asetusten (Euratom) 2021/100 ja (Euratom) 2021/948 kumoamisesta – Osittainen yleisnäkemyks

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston (työllisyys, sosiaalipolitiikka, terveys ja kuluttaja-asiat) istunnossa 29. kesäkuuta 2026 muodostettu osittainen yleisnäkemyks ehdotuksesta neuvoston asetukseksi välineen perustamisesta ydinturvallisuuteen liittyvää yhteistyötä ja ydinlaitosten käytöstä poistamista varten vuosiksi 2028–2034 ja asetusten (Euratom) 2021/100 ja (Euratom) 2021/948 kumoamisesta.

Ehdotus

NEUVOSTON ASETUS

välineen perustamisesta ydinturvallisuuteen liittyvää yhteistyötä ja ydinlaitosten käytöstä poistamista varten vuosiksi 2028–2034 ja asetusten (Euratom) 2021/100 ja (Euratom) 2021/948 kumoamisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 203 artiklan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon¹,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Tämän asetuksen tarkoitus on vahvistaa Euroopan atomienergiayhteisön, jäljempänä 'yhteisö', ydinturvallisuusyhteistyötä ja ydinlaitosten käytöstä poistamista koskevan välineen, jäljempänä 'väline', puitteissa toteuttamia ydinturvallisuusyhteistyöhön ja ydinlaitosten käytöstä poistamiseen liittyviä toimia koskevat säännöt ja menettelytavat.

¹ Lausunto, EUVL ...

- (2) Neuvosto on antanut direktiivin 2009/71/Euratom² ydinturvallisuuden ja sen sääntelyn jatkuvan parantamisen ylläpitämistä ja edistämistä varten. Kyseistä direktiiviä sekä yhteisössä käyttöön otettuja ydinturvallisuutta, säteilysuojelua sekä radioaktiivisen jätteen ja käytetyn ydinpolttoaineen käsittelyä koskevia tiukkoja vaatimuksia on hyödynnettävä esimerkkeinä, jotka kannustavat kumppanimaita ottamaan käyttöön vastaavia tiukkoja vaatimuksia.
- (3) Yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat sopimuspuolia 17 päivänä kesäkuuta 1994 solmitussa ydinturvallisuutta koskevassa yleissopimuksessa³ sekä 5 päivänä syyskuuta 1997 solmitussa käytetyn polttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon turvallisuutta koskevassa yhteisessä yleissopimuksessa⁴.
- (4) Unionin jäsenvaltiot ovat 1 päivänä heinäkuuta 1968 allekirjoitetun ydinsulkusopimuksen osapuolia ja soveltavat sen lisäpöytäkirjaa Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) ydinmateriaalivalvontasopimuksiinsa⁵.

² Neuvoston direktiivi 2009/71/Euratom, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2009, ydinlaitosten ydinturvallisuutta koskevan yhteisön kehyksen perustamisesta (EUVL L 172, 2.7.2009, s. 18, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/71/oj>).

³ EYVL L 318, 11.12.1999, s. 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/convention/1999/819/oj>.

⁴ Kansainvälinen atomienergiajärjestö IAEA, käytetyn polttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon turvallisuutta koskeva yleissopimus, solmittiin 5 päivänä syyskuuta 1997, tuli voimaan 18 päivänä kesäkuuta 2001. Saatavilla osoitteessa <https://www.iaea.org/topics/nuclear-safety-conventions/joint-convention-safety-spent-fuel-management-and-safety-radioactive-waste>

⁵ Valtioiden ja Kansainvälisen atomienergiajärjestön välisiä ydinmateriaalivalvontasopimuksia täydentävä mallisopimus (INFCIRC/540), jonka IAEA:n hallintoneuvosto hyväksyi 15 päivänä toukokuuta 1997. Saatavilla verkossa osoitteessa: [INFCIRC/540 - Model Protocol Additional to the Agreement\(s\) Between State\(s\) and the International Atomic Energy Agency for the Application of Safeguards](#) ja Ranskan, Euroopan atomienergiayhteisön ja Kansainvälisen atomienergiajärjestön välisen ydinmateriaalivalvonnan soveltamisesta Ranskassa tehdyn sopimuksen lisäpöytäkirja (INFCIRC/290/Add.1), jonka IAEA:n hallintoneuvosto hyväksyi 11 päivänä kesäkuuta 1998. Saatavilla verkossa osoitteessa: [INFCIRC/290/Add.1 - Protocol Additional to the Agreement between France, the European Atomic Energy Community and the International Atomic Energy Agency for the Application of Safeguards in France](#)

- (5) Koska Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimus, jäljempänä 'Euratomin perustamissopimus', kattaa sekä sisäiset että ulkoiset politiikat ja mahdollistaa synergiat näiden kahden välillä, tällä välineellä on kaksi osatekijää, toinen ulkoisia ja toinen sisäisiä toimia varten.
- (6) Välineen ulkoisen osatekijän avulla olisi tuettava kansainvälisiä ydinturvallisuusyhteistyötoimia, jotka perustuvat aiemmin neuvoston asetuksen (Euratom) 2021/948⁶ nojalla tuettuihin toimiin. Ulkoinen osatekijä on yhdenmukainen asetuksen (EU) 202X/XXXX⁷ [Globaali Eurooppa] nojalla tuettujen ulkoisten toimien kanssa ja täydentää niitä.
- (6 a) Välineen ulkoisella osatekijällä olisi myös edistettävä kansainvälistä yhteistyötä, joka perustuu ydinturvallisuutta ja radioaktiivisen jätteen huoltoon koskeviin yleissopimuksiin ja jossa kannustetaan kumppanimaita liittymään kyseisiin yleissopimuksiin ja luodaan mahdollisuus niiden kansallisten järjestelmien säännölliseen vertaisarviointiin. Näillä vertaisarvioinneilla saadaan ulkoinen arvio kolmansien maiden ydinturvallisuuden tilanteesta ja haasteista sekä tietoa unionin korkean tason tuen ohjelmasuunnittelua ja priorisointia varten.
- (7) Välineen sisäisen osatekijän avulla olisi tuettava toimia, jotka liittyvät käytöstä poistamista ja radioaktiivisen jätteen käsittelyä koskeviin komission toimiin (käytöstä poistamista ja jätehuoltoon koskeva JRC:n ohjelma), ja puututtava komission ydinalan vastuisiin, jotka juontuvat ydintutkimuksesta, jota on tehty aiemmin seuraavissa yhteisen tutkimuskeskuksen (JRC) toimipaikoissa: JRC-Geel Belgiassa, JRC-Karlsruhe Saksassa, JRC-Ispra Italiassa ja JRC-Petten Alankomaissa. Perustana hyödynnetään aiemmin neuvoston asetuksen (Euratom) 2021/100⁸ nojalla tuettuja toimia.

⁶ Neuvoston asetus (Euratom) 2021/948, annettu 27 päivänä toukokuuta 2021, naapurisuus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välinettä – Globaali Eurooppaa täydentävän, kansainvälisen ydinturvallisuusyhteistyön eurooppalaisen välineen perustamisesta Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen nojalla ja asetuksen (Euratom) N:o 237/2014 kumoamisesta (EUVL L 209, 14.6.2021, s. 79, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/948/oj>).

⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) .../... [Globaali Eurooppa] Globaali Eurooppa -välineen perustamisesta (EUVL, ..., ... ELI: ...).

⁸ Neuvoston asetus (Euratom) 2021/100, annettu 25 päivänä tammikuuta 2021, ydinlaitosten käytöstä poistamista ja radioaktiivisen jätteen huoltoon koskevan erityisen rahoitusohjelman perustamisesta sekä asetuksen (Euratom) N:o 1368/2013 kumoamisesta (EUVL L 34, 1.2.2021, s. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/100/oj>).

- (8) Ohjelman arvioinnit ovat osoittaneet, että unionin monimutkainen rahoitusrakenne aiheuttaa hallinnollista raskautta ja heikentää siksi unionin talousarvion vaikutusta ja että raskautta olisi mahdollisuuksien mukaan vähennettävä. Asetuksiin (Euratom) 2021/100 ja (Euratom) 2021/948 perustuvat kansainväliseen ydinturvallisuusyhteistyöhön ja JRC:n ydintutkimuslaitosten käytöstä poistamiseen liittyvät toimet on ryhmitelty uudelleen siten, että niitä säännellään vain yhdellä säädöksellä, jotta voitaisiin vähentää hallinnollista raskautta.
- (9) Välineen yleisenä tavoitteena on tukea korkeaa ydinturvallisuuden tasoa, säteilysuojelua, käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen turvallista käsittelyä sekä tehokasta ja toimivaa ydinmateriaalivalvontaa läpinäkyvällä ja vastuullisella tavalla.
- (10) Tällä asetuksella pyritään myös lisäämään ohjelmasuunnitteluun perustuvan toimintatavan joustavuutta esimerkiksi tukimenettelyjen ja kelpoisuusvaatimukset täyttävien yhteisöjen osalta, jotta voidaan vastata asetuksen (Euratom) 2021/948 nojalla tehdyissä arvioinneissa ja kuulemisissa havaittuihin ennakoimattomiin tarpeisiin.
- (11) Yhteisön tämän asetuksen nojalla toteuttaman yhteistyön tarkoituksena ei ole edistää ydinenergian käyttöä kumppanimaissa⁹ tai uusien ydinvoimaloiden rakentamista eikä siinä pitäisi pyrkiä sähkön ja lämmön tuotantoon tarkoitettun ydinvoimalan toiminnasta saatavien tulojen lisäämiseen.

⁹ Neuvoston asetus (Euratom) 2021/948, annettu 27 päivänä toukokuuta 2021, naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välinettä – Globaali Eurooppaa täydentävän, kansainvälisen ydinturvallisuusyhteistyön eurooppalaisen välineen perustamisesta Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen nojalla ja asetuksen (Euratom) N:o 237/2014 kumoamisesta (EUVL L 209, 14.6.2021, s. 79, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/948/oj>).

- (11 a) Välineellä olisi edistettävä tehokkaan ja riippumattoman viranomaisvalvonnan ja turvallisuuteen liittyvien valmiuksien kehittämistoimien vahvistamista kumppanimaissa, ja nämä toimet olisi kohdennettava ensisijaisesti toimivaltaisiin valvontaviranomaisiin ja tarvittaessa niiden nimeämiin teknisen tuen organisaatioihin.
- (12) [Tässä asetuksessa vahvistetaan koko välineen ohjeelliset rahoituspuitteet. Tätä asetusta sovellettaessa käypä hinta lasketaan soveltamalla kiinteää 2 prosentin deflaattoria.]
- (13) Viime aikojen kokemukset nopeasti muuttuvassa taloudellisessa, yhteiskunnallisessa ja geopoliittisessa ympäristössä ovat osoittaneet, että monivuotisen rahoituskehityksen ja unionin meno-ohjelmien joustavuutta on lisättävä. Tämän vuoksi ja tämän asetuksen tavoitteiden mukaisesti rahoituksessa olisi otettava asianmukaisesti huomioon muuttuvat poliittiset tarpeet ja unionin painopisteet, jotka on yksilöity asiaa koskevissa komission julkaisemissa asiakirjoissa, neuvoston päätelmissä ja Euroopan parlamentin päätöslauselmissa, pitäen samalla kiinni talousarvion toteuttamisen riittävästä ennakoitavuudesta.

- (14) Välineeseen sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU, Euratom) 2024/2509¹⁰. Siinä vahvistetaan säännöt, jotka koskevat unionin yleisen talousarvion laatimista ja toteuttamista, mukaan lukien avustuksia, palkintoja, muita kuin rahallisia lahjoituksia, hankintoja ja rahoitusvälineiden ja talousarviotakuiden avulla toteutettavaa välillistä hallinnointia, koskevat säännöt.
- (15) [Välineeseen osoitettujen määrärahojen määrää sekä ohjelmakautta ja varojen jakautumista eri toimien kesken olisi tarkasteltava uudelleen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 202X/XXXX¹¹ [tuloksellisuusasetus] 10 artiklan mukaisesti suoritettun arvioinnin tulosten perusteella.]

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU, Euratom) 2024/2509, annettu 23 päivänä syyskuuta 2024, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä (EUVL L 2024/2509, 26.9.2024, ELI <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

¹¹ Asetus (EU, Euratom) .../... [tuloksellisuusasetus] (EUVL, ..., ..., ... ELI: ...).

- (16) Asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013¹², neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95¹³, neuvoston asetuksen (Euratom, EY) N:o 2185/96¹⁴ ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/1939¹⁵ mukaan unionin taloudellisia etuja on suojattava oikeasuhteisin toimenpitein, joita ovat sääntöjenvastaisuuksien ja petosten ehkäiseminen, havaitseminen, korjaaminen ja tutkiminen sekä hukattujen, aiheettomasti maksettujen tai virheellisesti käytettyjen varojen takaisinperintä ja soveltuvien osin hallinnollisten seuraamusten määrääminen. Erityisesti asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013 ja asetuksen (Euratom, EY) N:o 2185/96 nojalla Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF) voi tehdä tutkimuksia, joihin sisältyvät myös paikan päällä suoritettavat todentamiset ja tarkastukset, selvittääkseen, onko kyse petoksesta, lahjonnasta tai muuta laittomasta toiminnasta, joka vahingoittaa unionin taloudellisia etuja. Asetuksen (EU) 2017/1939 nojalla Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO) voi tutkia petoksia ja muuta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371¹⁶ mukaista laitonta toimintaa, joka vahingoittaa unionin taloudellisia etuja, sekä nostaa niistä syytteen. Asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 mukaan unionin rahoitusta saavien henkilöiden ja yhteisöjen on toimittava täydessä yhteistyössä unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi, myönnettävä komissiolle, OLAFille, EPPOlle ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimelle tarvittavat oikeudet ja pääsyvaltuudet ja varmistettava, että unionin varojen hallinnointiin osallistuvat kolmannet osapuolet myöntävät vastaavat oikeudet.

¹² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 883/2013, annettu 11 päivänä syyskuuta 2013, Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/1999 ja neuvoston asetuksen (Euratom) N:o 1074/1999 kumoamisesta (EUVL L 248, 18.9.2013, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

¹³ Neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 2988/95, annettu 18 päivänä joulukuuta 1995, Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta (EYVL L 312, 23.12.1995, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

¹⁴ Neuvoston asetus (Euratom, EY) N:o 2185/96, annettu 11 päivänä marraskuuta 1996, komission paikan päällä suorittamista tarkastuksista ja todentamisista Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten ja muiden väärinkäytösten estämiseksi (EYVL L 292, 15.11.1996, s. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

¹⁵ Neuvoston asetus (EU) 2017/1939, annettu 12 päivänä lokakuuta 2017, tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisessa (EUVL L 283, 31.10.2017, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/1371, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2017, unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin (EUVL L 198, 28.7.2017, s. 29, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj>).

- (17) [Välineen toteutuksessa noudatetaan asetusta (EU, Euratom) 202X/XXX [tuloksellisuusasetus], jossa vahvistetaan menojen seuranta ja määrärahoihin sovellettavaa tuloksetusta koskevat säännöt, mukaan lukien säännöt, joilla varmistetaan asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 33 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitetun ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen ja f alakohdassa tarkoitetun sukupuolten tasa-arvon periaatteen yhdenmukainen soveltaminen, unionin ohjelmien ja toimien tuloksellisuuden seuranta ja raportointia koskevat säännöt, unionin rahoitusportaalien perustamista koskevat säännöt, ohjelmien arviointia koskevat säännöt sekä muut kaikkiin unionin ohjelmiin sovellettavat horisontaaliset säännökset, kuten tiedotusta, viestintää ja näkyvyyttä koskevat säännökset.]
- (18) Tässä asetuksessa vahvistetut unionin rahoituksen muodot ja toteutustavat olisi valittava sen perusteella, miten niillä voidaan saavuttaa toiminnan erityistavoitteet ja saada tuloksia, kun otetaan huomioon erityisesti valvonnan kustannukset, hallinnollinen rasitus ja ennakoitu noudattamatta jättämisen riski. Harkittaviin keinoihin tulisi sisällyttää asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 125 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti yksikkökustannusten, kertakorvausten ja kiinteämääräisen rahoituksen käyttö sekä rahoitus, joka ei perustu kustannuksiin.

- (19) Pääallekkäisyyksien välttämiseksi tämän asetuksen nojalla toteutettavat toimet olisi koordinoitava jäsenvaltioiden, kumppanimaiden ja niiden asianomaisten viranomaisten kanssa jatkuvan työn ja vuoropuhelun avulla. Erityisesti mukaan olisi otettava ydinturvallisuuteen, ydinmateriaalivalvontaan ja ydinlaitosten käytöstä poistamiseen liittyvien alojen toimivaltaiset sääntelyviranomaiset.
- (20) [Ulkoisten toimien johdonmukaisen toteutuksen varmistamiseksi välineen ulkoisen osatekijän täytäntöönpanoon olisi tarvittaessa sovellettava asetuksessa (EU) 202X/XXXX [Globaali Eurooppa] vahvistettuja sääntöjä ja menettelyjä, ja tämän asetuksen soveltamista koskevissa säännöksissä olisi viitattava kyseisen asetuksen säännöksiin.]
- (21) Asetuksessa tarkoitettujen välineen ulkoisen osatekijän vuotuisten tai monivuotisten toimintasuunnitelmien ja toimenpiteiden olisi oltava asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 mukaisia työohjelmia. Vuotuisten tai monivuotisten toimintasuunnitelmien olisi koostuttava joukosta toimenpiteitä, jotka on koottu yhteen asiakirjaan.
- (22) Välineen ulkoista osatekijää koskevat toimintasuunnitelmat olisi hyväksyttävä vuosittain, paitsi jos monivuotisten suunnitelmien hyväksyminen on perusteltua toimien luonteen ja tavoitteiden vuoksi.
- (23) Komission tulisi hyväksyä suuntaa-antavia monivuotisia ohjelmia, jotka ovat yhdenmukaisia asetuksen (EU) 202X/XXXX [Globaali Eurooppa] 1 luvussa tarkoitettujen suuntaa-antavien monivuotisten ohjelmien kanssa ja täydentävät niitä.

- (24) Poliitikat, sellaisina kuin ne on vahvistettu välinettä koskevissa assosiaatiosopimuksissa, kumppanuus- ja yhteistyösopimuksissa, monenvälisissä sopimuksissa, ydinalan yhteistyösopimuksissa, yhteisymmärryspöytäkirjoissa, perustamissopimuksissa, yleissopimuksissa ja muissa sopimuksissa, joilla luodaan suhde yhteisön ja sen kumppanimaiden välille, sekä Eurooppa-neuvoston päätelmissä ja neuvoston päätelmissä, huippukokousten julkilausumissa, kumppanimaiden kanssa pidettyjen korkean tason kokousten päätelmissä, komission tiedonannoissa ja komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan yhteisissä tiedonannoissa, muodostavat yleisen politiikkakehyksen välineen täytäntöönpanoa varten. Päätettäessä kumppanimaiden osallistumisesta välineen ulkoiseen osatekijään on otettava huomioon Euratomin perustamissopimuksen 101 artiklan mukaiset neuvoston ja komission erioikeudet.
- (25) Välineen ulkoisesta osatekijästä voidaan rahoittaa missä tahansa kumppanimaassa toteutettavia toimia tässä asetuksessa vahvistettujen perusteiden ja kumppanimaan osallistumisesta välineeseen tehtyjen asiaankuuluvien sopimusten mukaisesti. Etusijalle olisi asetettava henkilöt ja yhteisöt, jotka ovat liittyvistä maista, ehdokasmaista, mahdollisista ehdokasmaista ja Euroopan naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvista maista.
- (26) Kansainvälisen yhteistyön olisi perustuttava IAEA:n turvallisuussuunnitelmien mukaisiin turvallisuutta koskeviin perusperiaatteisiin, ottaen tarvittaessa huomioon myös rajatylittävät ympäristövaikutukset, siten ettei tämä vaikuta kielteisesti välineen mukaisiin yhteistyön ja avun täytäntöönpanotoimiin.

- (27) Tämän asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi välineessä voidaan poikkeuksellisesti tehdä yhteistyötä sellaisten kumppanimaiden kanssa, jotka eivät pysty täyttämään edellytyksiä kansainvälisiin välineisiin liittymiseksi, erityisesti jos tällaisen liittymisen edellytykset liittyvät valtiolliseen asemaan taikka Yhdistyneiden kansakuntien tai muiden asiaankuuluvien monenvälisten sopimusten jäsenyyteen tai niiden puitteissa tehtyyn tunnustamiseen tai jos menettelyt tällaisiin kansainvälisiin välineisiin liittymiseksi ovat meneillään.
- (28) Kun otetaan huomioon jatkuva tarve parantaa ydinenergian rauhanomaisen käytön turvallisuutta kumppanimaissa ja tämän alan meneillään oleva ja tuleva kehitys, välineellä olisi edistettävä tavoitteita, jotka ovat ydinturvallisuuden ja säteilysuojelun mahdollisimman korkean tason edistäminen, ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen vastuullisen ja turvallisen käsittelyn tukeminen sekä tehokas ja toimiva ydinmateriaalivalvonta kumppanimaissa. Tähän olisi sisällyttävä muun muassa vanhojen säteilyn saastuttamien kohteiden kunnostaminen, sääntelyvalmiuksien ja niihin liittyvien ydinturvallisuuden ja säteilysuojelun varmistamista koskevien valmiuksien vahvistaminen ydinenergian rauhanomaisen käytön nykyisissä sovelluksissa ja tulevassa kehityksessä sekä säteilysuojelu uusissa lääketieteellisissä sovelluksissa, joissa on kyse ionisoivasta säteilystä.

- (29) [Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan aiheuttaa vahinkoa Ukrainan infrastruktuurille, myös maan ydinvoimalaitoksille, kuten 14. helmikuuta 2025 Tšernobylin uudelle turvalliselle suoja-alueelle tehty droonihyökkäys osoitti. Ukrainaan liittyviin ydinturvallisuuden tarpeisiin myönnettävän unionin tuen osalta voidaan neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 202X/XXXX [monivuotista rahoituskehystä koskeva asetus] 6 artiklassa tarkoitetusta Ukraina-varauksesta osoitettuja määrärahoja käyttää rahoitusvälineen ulkoisen osatekijän nojalla tukeen, jota ei makseta takaisin, rahoitusvälineisiin ja talousarviotakuun myöntämiseen. Tämän asetuksen rahoitusvälineen ulkoisesta osatekijästä Ukrainalle neuvoston päätöksen 77/270/Euratom mukaisina lainoina myönnettävä tuki olisi myönnettävä neuvoston päätöksessä 77/270/Euratom vahvistetun määrän ja Globaali Eurooppa -asetuksen 6 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa vahvistetun enimmäismäärän rajoissa. Jos nämä lainat myönnetään Ukrainalle itsenäisenä valtiona, ne olisi katettava neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 202X/XXXX [monivuotista rahoituskehystä koskeva asetus] 2 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaisesti myönnettyllä vakuudella. Sen vuoksi on aiheellista poiketa asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 214 artiklan 1 kohdasta ja olla vahvistamatta rahoitusastetta Ukrainalle myönnettäville lainoille Globaali Eurooppa -asetuksen 24 artiklan 3 kohdan viimeisessä alakohdassa säädetyllä tavalla.]
- (30) [Jotta voidaan varmistaa yhdenmukaisuus, välineen ulkoiseen osatekijään kuuluva talousarviotakuu ja rahoitusvälineet olisi pantava täytäntöön asetuksen (EU) 202X/XXXX [Globaali Eurooppa] sovellettavien sääntöjen mukaisesti Globaali Eurooppa -välineen toteutusmekanismeista myönnettävää tämäntyyppistä tukea koskevilla sopimuksilla, myös silloin, kun näihin tukityyppeihin yhdistetään rahoitusta yhdistävässä toimessa tukea, jota ei makseta takaisin.]

- (31) [Jos välineen ulkoisesta osatekijästä on tarkoitus myöntää unionin tukea talousarviotakuun tai rahoitusvälineen muodossa, myös silloin, kun siihen yhdistetään rahoitusta yhdistävässä toimessa tukea, jota ei makseta takaisin, tällainen tuki on tarpeen antaa yksinomaan Globaali Eurooppa -välineen toteutusmekanismeista Globaali Eurooppa -välineen toteutusmekanismeihin sovellettavien sääntöjen mukaisesti.]
- (32) Onnistunut ydinturvallisuusyhteistyö edellyttää tiivistä yhteistoimintaa sellaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa, joiden tavoitteet vastaavat Euratomin perustamissopimuksen toisen osaston X luvussa tarkoitettuja tavoitteita, eli tämän välineen tavoitteita. Kyseeseen tulee erityisesti Kansainvälinen atomienergiajärjestö IAEA.
- (33) Käytettävissä olevia resursseja voidaan hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti, kun unionin ulkoiset rahoitusvälineet ovat johdonmukaisia ja toisiaan täydentäviä ja kun luodaan synergioita muiden unionin politiikkojen ja ohjelmien kanssa. Jotta yhteisen tavoitteen saavuttamista varten yhdistettyjen tukitoimien vaikutus olisi mahdollisimman suuri, tämän asetuksen tulisi mahdollistaa rahoituksen yhdistäminen muiden yhteisön ja unionin ohjelmien kanssa edellyttäen, että rahoitusosuuksilla ei kateta samoja kustannuksia.

- (34) Aikaisempi asetuksen (Euratom) 2021/100 nojalla toteutettu rahoitusohjelma osoitti, että tiedon kerääminen ja levittäminen voi tuottaa enemmän lisäarvoa yhteisölle. Euratomin perustamissopimuksen 8 artiklan ja neuvoston direktiivin 2011/70/Euratom¹⁷ 7 artiklan nojalla JRC vastaa vanhojen ydinalan vastuidensa hallinnoinnista ja suljettujen ydinlaitostensa käytöstä poistamisesta ydinlaitoksissaan sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Näin ollen ydinlaitosten käytöstä poistamista ja ydinjätehuoltoa koskeva JRC:n ohjelma käynnistettiin vuonna 1999 tiedonannolla Euroopan parlamentille ja neuvostolle¹⁸, minkä jälkeen komissio on toimittanut säännöllisesti tietoja kyseisen ohjelman edistymisestä¹⁹.
- (35) Komissio on tullut johtopäätökseen, että paras vaihtoehto, joka täyttää neuvoston direktiivin 2011/70/Euratom 5 artiklan 1 kohdan f alakohtaan ja 7 artiklaan perustuvat vaatimukset on strategia, jossa yhdistetään käytöstä poistamiseen ja radioaktiivisen jätteen käsittelyyn liittyvät toimet ja käynnistetään samalla JRC:n ja isäntäjäsenvaltioiden väliset vapaaehtoiset keskustelut käytöstä poistamiseen sekä käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen käsittelyyn liittyvien vastuiden mahdollisesta siirrosta, silloin kun komission ja isäntäjäsenvaltioiden välillä on keskinäinen sopimus. JRC:n olisi järjestettävä ja pidettävä yllä riittävät resurssit voidakseen täyttää laitosten käytöstäpoistoa sekä käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen käsittelyn turvallisuutta koskevat velvoitteensa.

¹⁷ Neuvoston direktiivi 2011/70/Euratom, annettu 19 päivänä heinäkuuta 2011, yhteisön kehyksen perustamisesta käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen vastuullista ja turvallista huoltoa varten (EUVL L 199, 2.8.2011, s. 48, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/70/oj>).

¹⁸ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle, annettu 17 päivänä maaliskuuta 1999, lakkautettujen ydinlaitosten käytöstä poistamisesta ja ydinjätehuollosta: Ydinlaitosten menneisyyden taakka, joka on syntynyt yhteisen tutkimuskeskuksen (YTK) Euratom-perustamissopimuksen nojalla toteuttamista toimista (COM(1999) 114 final).

¹⁹ SEC(2004) 624, COM(2008) 903 ja COM(2013) 734.

- (36) Jotta voidaan varmistaa tämän asetuksen yhdenmukainen täytäntöönpano, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa. Näitä valtuuksia olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011²⁰ mukaisesti.
- (37) Komission olisi välittömästi hyväksyttävä sovellettavat täytäntöönpanosäädökset rahoitusvälineen ulkoiseen osatekijään kuuluvien vuotuisten tai monivuotisten toimintasuunnitelmien ja toimenpiteiden hyväksymistä tai muuttamista varten, kun tämä on tarpeen asianmukaisesti perustelluissa erittäin kiireellisissä tapauksissa, joissa yhteisön on toimittava nopeasti.
- (38) Korkea edustaja varmistaa neuvoston päätöksen 2010/427/EU 9 artiklan mukaisesti komission varapuheenjohtajan ominaisuudessa unionin ulkoisen toiminnan yleisen poliittisen yhteensovittamisen huolehtien samalla sen yhtenäisyydestä, johdonmukaisuudesta ja tehokkuudesta, erityisesti tämän välineen täytäntöönpanon avulla.
- (39) Neuvoston päätöksen 2010/427/EU²¹ sisältämiä viittauksia ulkoisen avun välineisiin olisi pidettävä viittauksina tähän asetukseen ja siinä tarkoitettuihin asetuksiin. Komission olisi varmistettava, että tämä asetusta pannaan täytäntöön kyseisessä päätöksessä säädetyn Euroopan ulkosuhdehallinnon aseman mukaisesti.

²⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13, [ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj](http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj)).

²¹ Neuvoston päätös 2010/427/EU, annettu 26 päivänä heinäkuuta 2010, Euroopan ulkosuhdehallinnon organisaatiosta ja toiminnasta ([EUVL L 201, 3.8.2010, s. 30](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LIV/HTML/?uri=CELEX:32010D0427&id=1), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2010/427/oj>).

- (40) Tätä asetusta olisi sovellettava 1 päivästä tammikuuta 2028 alkaen, jotta voidaan varmistaa tuen tarjoamisen jatkuvuus asianomaisilla politiikan aloilla ja mahdollistaa täytäntöönpano monivuotisen rahoituskehityksen 2028–2034 alusta alkaen.
- (41) SEU-sopimuksen 29 artiklan ja SEUT-sopimuksen 215 artiklan 2 kohdan perusteella hyväksytyjen unionin rajoittavien toimenpiteiden yhteydessä varoja ja taloudellisia resursseja ei saa suoraan tai välillisesti asettaa nimettyjen luonnollisten tai oikeushenkilöiden, yhteisöjen tai elinten saataville tai niiden hyväksi. Tukea ei näin ollen tulisi antaa tällaisille luonnollisille tai oikeushenkilöille, yhteisöille tai elimille eikä niiden omistamille tai niiden määräysvallassa oleville oikeushenkilöille, yhteisöille tai elimille.
- (42) Asetukset (Euratom) 2021/100 ja (Euratom) 2021/948 olisi sen vuoksi kumottava,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

I LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Kohde

1. Tällä asetuksella perustetaan ydinturvallisuusyhteistyötä ja ydinlaitosten käytöstä poistamista koskeva väline, jäljempänä 'väline', [1 päivän tammikuuta 2028 ja 31 päivän joulukuuta 2034 väliselle ajanjaksolle].
2. Tässä asetuksessa vahvistetaan välineen tavoitteet, sen suuntaa-antava talousarvio [1 päivän tammikuuta 2028 ja 31 päivän joulukuuta 2034 väliselle ajanjaksolle], unionin rahoituksen muodot ja välineestä myönnettävää rahoitusta koskevat säännöt. Siinä käsitellään myös välineen kahden osatekijän eli ulkoisen osatekijän ja sisäisen osatekijän erityispiirteitä.

Välineen tavoitteet

1. Välineen ulkoisen osatekijän yleisenä tavoitteena on edistää korkeaa ydinturvallisuuden tasoa, säteilysuojelua, käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen turvallista käsittelyä, käytöstäpoistoa ja tehokasta ja toimivaa ydinmateriaalivalvontaa kumppanimaissa asetusta (EU) 202X/XXXX [Globaali Eurooppa] täydentävällä ja yhteisön toimiin, mukaan lukien asiaankuuluvaan Euratom-sääntelykehykseen, perustuvalla tavalla.

Tätä asetusta sovellettaessa 'kumppanimaalla' tarkoitetaan samaa kuin asetuksen (EU) 202X/XXXX [Globaali Eurooppa] 2 artiklan 10 alakohdassa.
2. Välineen sisäisen osatekijän yleisenä tavoitteena on tukea komission ydinlaitosten käytöstä poistamista yhteisen tutkimuskeskuksen (JRC) laitosalueilla asianomaisissa käytöstäpoistosuunnitelmissa yksilöityjen tarpeiden mukaisesti ja huolehtia näiden ydinlaitosten käytetyn ydinpolttoaineen, ydinmateriaalin ja radioaktiivisen jätteen turvallisesta käsittelystä. Lisäksi välineellä tuetaan ydinlaitosten purkamis- ja käytöstäpoistoprosessia ja sen yhteydessä syntyvän radioaktiivisen jätteen käsittelyä koskevien kokemusten, osaamisen, hyvien käytäntöjen ja tietojen jäsennellyllä tavalla tapahtuvaa vaihtoa yhteisön sidosryhmien kanssa.

3. Välineen ulkoisella osatekijällä on seuraavat erityistavoitteet:

- a) edistetään tuloksellista ydinturvallisuus- ja säteilysuojelukulttuuria ja pannaan täytäntöön mahdollisimman tiukkoja ydinturvallisuus- ja säteilysuojeluvaatimuksia, jotka koskevat muun muassa ydinturvallisuuden kannalta merkityksellistä toimitusvarmuutta, valmiusjärjestelyitä ja -toimintaa, valmiuksien kehittämistä ja kumppanimaiden viranomaisten avoimuutta päätöksentekomenettelyissä;
- b) tuetaan käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen vastuullista ja turvallista käsittelyä sekä ydinlaitosten käytöstä poistamista ja entisten ydinlaitosalueiden kunnostamista kumppanimaissa;
- c) vahvistetaan tehokasta ja tuloksellista ydinmateriaalivalvontaa kumppanimaissa.

Ulkoisen osatekijän mukaisissa toimissa asetetaan ensisijaiseksi tehokkaan ja riippumattoman viranomaisvalvonnan ja valmiuksien kehittämistoiminnan vahvistaminen kumppanimaissa, myös tukemalla toimivaltaisia sääntelyviranomaisia ja tarvittaessa niiden nimeämiä teknisen tuen organisaatioita.

4. Välineen sisäisellä osatekijällä on seuraavat erityistavoitteet:

- a) tuetaan JRC:n laitosalueilla sijaitsevien komission ydinlaitosten käytöstäpoistosuunnitelmaa ja toteutetaan isäntjäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti toimintoja kyseisten laitosten purkamiseksi ja dekontaminoimiseksi, toteutetaan tähän toimintaan liittyvän radioaktiivisen jätteen turvallinen käsittely sekä tarvittaessa valmistellaan asiaan liittyvien ydinalan vastuiden mahdollista siirtoa JRC:ltä isäntjäsenvaltiolle;
- b) kehitetään edelleen JRC:n toimesta sidosryhmien, muun muassa sääntelyviranomaisten, teollisuuden ja oppilaitosten, välisiä suhteita ja yhteyksiä unionissa ydinlaitosten käytöstä poistamisen alalla, jotta varmistetaan tietämyksen, parhaiden käytäntöjen ja saatujen kokemusten järjestelmällinen levittäminen ja kokemusten jakaminen kaikilla asiaankuuluvilla aloilla, kuten sääntelyn ja koulutuksen aloilla, ja saadaan aikaan mahdollisia synergioita unionin tasolla.

Ensimmäisen alakohdan a alakohdassa tarkoitettu siirto on isäntjäsenvaltiolle vapaaehtoinen, ja sen edellytyksenä on komission ja isäntjäsenvaltion välillä tehty kahdenvälinen sopimus. Kyseiseen kahdenväliseen sopimukseen on sisällyttävä määräys siitä, että yhteisö maksaa kaikki kustannukset, jotka aiheutuvat JRC:n laitosalueilla sijaitsevien komission ydinlaitosten käytöstäpoistosta ja tähän toimintaan liittyvän radioaktiivisen jätteen varastoinnista, ja sen on oltava täysin neuvoston direktiivin 2011/70/Euratom mukaista. Komission ja isäntjäsenvaltion väliset vapaaehtoiset keskustelut ensimmäisen alakohdan a alakohdassa tarkoitettusta vastuiden mahdollisesta siirtämisestä voidaan aloittaa viimeistään kahden vuoden kuluessa tämän asetuksen voimaantulosta.

Talousarvio

1. Suuntaa antavat määrärahat välineen toteuttamiseksi 1 päivän tammikuuta 2028 ja 31 päivän joulukuuta 2034 välisenä ajanjaksona ovat 966 000 000 euroa käypinä hintoina.
2. Lisäksi asetuksen (EU) 202X/XXXX [Globaali Eurooppa] 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti Ukraina-varauksesta asetuksen (EU, Euratom) 202X/XXXX [monivuotista rahoituskehystä koskeva asetus] 6 artiklan mukaisesti osoitettuja taloudellisia voimavaroja voidaan tarvittaessa käyttää tämän asetuksen mukaisen unionin tuen myöntämiseen Ukrainalle.
3. Unionin talousarvioon voidaan tarvittavien kulujen kattamiseksi sisällyttää määrärahoja myös vuoden 2034 jälkeen, jotta voidaan hallinnoida toimia, joita ei ole saatu päätökseen välineen loppuun mennessä.
4. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja rahoituspuitteita, tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja taloudellisia voimavaroja ja 3 artiklassa tarkoitettuja lisävaroja voidaan käyttää myös välineen täytäntöönpanoa koskevaan tekniseen ja hallinnolliseen apuun, kuten valmistelu-, seuranta-, valvonta-, tarkastus- ja arviointitoimiin, organisaation tietotekniikkajärjestelmiin ja -alustoihin, tiedotus-, viestintä- ja näkyvyystoimiin, mukaan lukien unionin poliittisia painopisteitä koskeva ulkoinen tiedotustoiminta, sekä kaikkiin muihin tekniseen ja hallinnolliseen apuun tai henkilöstöön liittyviin menoihin, joita komissiolle aiheutuu välineen hallinnoinnista.

5. Välineen ulkoisen osatekijän osalta tämän asetuksen täytäntöönpanoon sovelletaan asetuksen (EU) 202X/XXXX [Globaali Eurooppa] 22 artiklassa säädettyjä sääntöjä ja menettelyjä, jotka koskevat määrärahojen siirtämistä, vuotuisia eriä, tästä välineestä tai sitä edeltäneistä välineistä peräisin olevia palautuksia, tuloja ja takaisin perittyjä määriä sekä tämän välineen tai sitä edeltäneiden välineiden talousarviotakuiden ja -lainojen ylijäämiä.]

4 artikla

Lisävarat

Jäsenvaltiot, Euroopan unionin toimielimet, elimet ja virastot, kumppanimaat, kansainväliset järjestöt, kansainväliset rahoituslaitokset tai muut kolmannet osapuolet voivat suorittaa lisärahoitusosuuksia tai osoittaa ylimääräisiä muita kuin rahallisia panoksia välineeseen. Lisärahoitusosuudet ovat asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 21 artiklan 2 kohdan a, d tai e alakohdassa tai 21 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuja ulkoisia käyttötarkoitukseensa sidottuja tuloja.

Vaihtoehtoinen, yhdistetty ja kumulatiivinen rahoitus

1. Väline pannaan täytäntöön synergiassa muiden yhteisön ja unionin ohjelmien kanssa. Toimi, joka on saanut yhteisön ja unionin rahoitusta jostakin toisesta ohjelmasta, voi saada rahoitusta tästä välineestä. Tällöin kustakin unionin ohjelmasta myönnettyyn rahoitusosuuteen sovelletaan asianomaisen ohjelman sääntöjä tai vaihtoehtoisesti voidaan soveltaa samoja sääntöjä kaikkiin rahoitusosuuksiin, jolloin voidaan tehdä vain yksi oikeudellinen sitoumus. Jos unionin rahoitusosuus perustuu avustuskelpoisiin kustannuksiin, unionin talousarviosta myönnettävä kumulatiivinen tuki ei saa ylittää toimen avustuskelpoisia kokonaiskustannuksia, ja se voidaan laskea määräsuhteen mukaisesti tukiehdoissa vahvistetulla tavalla.
2. Välineen mukaiset ratkaisu- ja myöntämismenettelyt voidaan toteuttaa suoraan tai välillisesti hallinnoiden yhdessä jäsenvaltioiden, unionin toimielinten, elinten ja virastojen, kumppanimaiden, kansainvälisten järjestöjen, kansainvälisten rahoituslaitosten tai muiden kolmansien osapuolten, jäljempänä 'yhteiseen ratkaisumenettelyyn tai myöntämismenettelyyn osallistuvat kumppanit', kanssa edellyttäen, että varmistetaan unionin taloudellisten etujen suojaaminen. Tällaisiin menettelyihin sovelletaan samoja sääntöjä, ja niiden pohjalta tehdään samanlaiset oikeudelliset sitoumukset. Tätä varten yhteiseen ratkaisumenettelyyn tai myöntämismenettelyyn osallistuvat kumppanit voivat asettaa varoja välineen käyttöön tämän asetuksen [4] artiklan mukaisesti tai kumppaneille voidaan tarvittaessa antaa tehtäväksi ratkaisumenettelyn tai myöntämismenettelyn toteuttaminen asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 62 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti. Yhteisissä ratkaisu- tai myöntämismenettelyissä yhteiseen ratkaisumenettelyyn tai myöntämismenettelyyn osallistuvien kumppanien edustajat voivat olla myös asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 153 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun arviointikomitean jäseniä.

Unionin rahoituksen toteutus ja muodot

1. Välineen toteutuksessa käytetään asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 mukaisesti joko suoraa hallinnointia tai välillistä hallinnointia kyseisen asetuksen 62 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen yhteisöjen kanssa.
2. Unionin rahoitusta voidaan myöntää missä tahansa muodossa asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 mukaisesti, erityisesti avustuksina, palkintoina, hankintoina, muina kuin rahallisina lahjoituksina, talousarviotakuina, rahoitusvälineinä ja rahoitusta yhdistävinä toimina.

II LUKU

VÄLINEEN ERI OSATEKIJÖIDEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1 JAKSO: VÄLINEEN ULKOISEN OSATEKIJÄN TÄYTÄNTÖÖNPANO KOSKEVAT

ERITYISSÄÄNNÖKSET

7 artikla

Toimintapoliittinen kehys

Politiikat, sellaisena kuin ne on vahvistettu assosiaatiosopimuksissa, kumppanuus- ja yhteistyösopimuksissa, mukaan lukien ydinalan yhteistyösopimukset, perustamissopimuksissa, yleissopimuksissa, monenvälisissä sopimuksissa, oikeudellisesti sitomattomissa välineissä, kuten yhteisymmärryspöytäkirjat, julkilausumissa ja muissa sopimuksissa, joilla luodaan suhde unionin ja/tai yhteisön ja sen kumppanimaiden välillä, sekä Eurooppa-neuvoston päätelmissä ja neuvoston päätelmissä, huippukokousten julkilausumissa, kumppanimaiden kanssa pidettyjen korkean tason kokousten päätelmissä, komission strategioissa ja tiedonannoissa ja komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan yhteisissä tiedonannoissa, muodostavat yleisen toimintapoliittisen kehyksen tämän välineen täytäntöönpanoa varten.

Täytäntöönpano ja tukikelpoisuus Globaali Eurooppa -ohjelman mukaisesti

1. Jollei tässä asetuksessa toisin säädetä, välineen ulkoisen osatekijän unionin rahoitus pannaan täytäntöön tämän asetuksen, asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 ja tapauksen mukaan asetuksen (EU) 202X/XXXX [Globaali Eurooppa] II osaston II luvun ja III luvun mukaisesti, lukuun ottamatta kyseisen asetuksen 19 artiklaa, 20 artiklan 2 ja 3 kohtaa sekä 26 artiklaa. Asetuksen (EU) 202X/XXXX [Globaali Eurooppa] 20 artiklan 1 kohdassa ja 4–12 artiklassa vahvistettuja tukikelpoisuussääntöjä sovelletaan kaikkiin ulkoisesta osatekijästä rahoitettaviin toimiin.
2. [Jos unionin tukea myönnetään talousarviotakuun tai rahoitusvälineen muodossa, myös silloin, kun siihen yhdistetään rahoitusta yhdistävässä toimessa tukea, jota ei makseta takaisin, tällainen tuki myönnetään yksinomaan Globaali Eurooppa -ohjelman täytäntöönpanomekanismin kautta ja se toteutetaan Globaali Eurooppa -ohjelman täytäntöönpanomekanismiin sovellettavien sääntöjen mukaisesti Globaali Eurooppa -ohjelman täytäntöönpanomekanismista myönnettävää tämäntyyppistä tukea koskevilla sopimuksilla.]
3. [Talousarviotakuun muodossa annettava unionin tuki myönnetään Globaali Eurooppa -ohjelmasta annetussa asetuksessa vahvistetun talousarviotakuun enimmäismäärän rajoissa.]
4. [Jos välineessä hyödynnetään Globaali Eurooppa -ohjelman täytäntöönpanomekanismia, siinä on säädettävä talousarviotakuuta ja rahoitusvälineiden rahoittamista varten varattavista varoista, myös siinä tapauksessa, että niihin yhdistetään rahoitusta yhdistävässä toimessa tukea, jota ei makseta takaisin.]

Euratom-lainat

1. [Unionin tuki Ukrainalle neuvoston päätöksen 77/270/Euratom mukaisten lainojen muodossa myönnetään asetuksen (EU) 202X/XXXX [Globaali Eurooppa] 6 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun enimmäismäärän puitteissa. Neuvoston päätöksen 77/270/Euratom mukaisiin Ukrainalle myönnettäviin lainoihin sovelletaan asetuksen (EU) 202X/XXXX [Globaali Eurooppa] 24 artiklan 3 kohdan viimeistä alakohtaa.]
2. Neuvoston päätöksen 77/270/Euratom nojalla Armenialle lainoina myönnettävän unionin tuen rahoitusaste on asetuksen (EU) 202X/XXXX [Globaali Eurooppa] 24 artiklassa vahvistettu rahoitusaste.

Monivuotiset suuntaa-antavat ohjelmat

1. Välineen ulkoinen osatekijä pannaan täytäntöön monivuotisilla suuntaa antavilla ohjelmilla, jotka hyväksytään 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun tarkastelumenettelyn mukaisesti annetuilla täytäntöönpanosäädöksillä. Monivuotisten suuntaa antavien ohjelmien tavoitteena on:
 - a) tarjota johdonmukainen kehys yhteisön ja asianomaisten kumppanimaiden tai alueiden keskinäiselle yhteistyölle yhteisön yleisen tarkoituksen ja soveltamisalan, tavoitteiden, periaatteiden ja politiikan mukaisella tavalla ja siten, että se perustuu tämän asetuksen 7 artiklassa tarkoitettuun toimintapoliittiseen kehykseen;
 - b) muodostaa tämän välineen mukaisen ydinturvallisuuteen liittyvän yhteistyön yleinen perusta, ja esittää yhteistyötä koskevat yhteisön tavoitteet ottaen huomioon asianomaisten maiden tarpeet, yhteisön prioriteetit, kansainvälinen tilanne ja asianomaisten kumppanimaiden toiminta;
 - c) osoittaa b alakohdassa tarkoitetun yhteistyön tuoma lisäarvo ja se, miten vältetään päällekkäisyys muiden ohjelmien ja aloitteiden kanssa, erityisesti samankaltaisiin tavoitteisiin pyrkivien kansainvälisten järjestöjen ja tärkeiden avunantajien ohjelmien ja aloitteiden kanssa;
 - d) vahvistaa unionin rahoituksen maantieteelliset ja toimintapoliittiset painopisteet, erityistavoitteet ja tarvittaessa suuntaa antavat määrärahat ja toteuttamistavat;

- e) perustua kumppanimaiden tai -alueiden kanssa käytävään vuoropuheluun, johon osallistuu asiaankuuluvia sidosryhmiä, erityisesti valtion viranomaisia ja sääntelyviranomaisia ja niiden nimeämiä organisaatioita, sekä tarvittaessa komission päätöksellä 2007/530/Euratom²² perustetun Euroopan ydinturvallisuusviranomaisten ryhmän (ENSREG) kuulemiseen.
2. Suuntaa antavia monivuotisia ohjelmia voidaan tarkistaa, kun se on tarpeen niiden tuloksellisen täytäntöönpanon kannalta, etenkin jos 7 artiklassa tarkoitettu poliittinen kehys muuttuu merkittävästi tai kriisin tai sen jälkitilanteen seurauksena. Jäljempänä 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä sovelletaan myös suuntaa-antavien monivuotisten ohjelmien mukauttamiseen.

11 artikla

Toimintasuunnitelmien ja toimenpiteiden hyväksyminen

1. Komissio hyväksyy välineen ulkoista osatekijää koskevat vuotuiset toimintasuunnitelmat. Komissio voi kuitenkin hyväksyä monivuotisia toimintasuunnitelmia, jos se on perusteltua toimien luonteen ja tavoitteiden vuoksi.
2. Välineen ulkoisen osatekijän mukaisten vuotuisten tai monivuotisten toimintasuunnitelmien ja toimenpiteiden olisi oltava asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 mukaisia työohjelmia. Toimintasuunnitelmissa ja toimenpiteissä otetaan huomioon erityinen asiayhteys ja täsmennetään kunkin toimen osalta asetuksen (EU) 202X/XXXX [Globaali Eurooppa] 18 artiklan 1 kohdassa esitetyt seikat.

²² Komission päätös 2007/530/Euratom, tehty 17 päivänä heinäkuuta 2007, ydinturvallisuutta ja ydinjätehuoltoa käsittelevän eurooppalaisen korkean tason asiantuntijaryhmän perustamisesta (EUVL L 195, 27.7.2007, s. 44, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2007/530/oj>).

3. Komissio hyväksyy täytäntöönpanosäädöksillä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut toimintasuunnitelmat ja toimenpiteet. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.
4. Edellä 3 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä ei tarvitse noudattaa seuraavissa tapauksissa:
- a) erityistoimenpiteet ja tukitoimenpiteet, joita unioni rahoittaa enintään 5 miljoonalla eurolla;
 - b) tekniset muutokset edellyttäen, että ne eivät merkittäväällä tavalla vaikuta asianomaisen toimintasuunnitelman tai toimenpiteen tavoitteisiin, kuten
 - i) täytäntöönpanomenetelmän muutos;
 - ii) varojen kohdentaminen uudelleen toimintasuunnitelmaan sisältyvien toimien välillä;
 - iii) toimintasuunnitelmien ja toimenpiteiden talousarvion korottaminen enintään 20 prosentilla tästä talousarviosta, kuitenkin enintään 5 miljoonalla eurolla.

Tämän kohdan mukaisesti hyväksytyistä erityistoimenpiteistä ja tukitoimenpiteistä sekä teknisistä muutoksista on ilmoitettava jäsenvaltioille 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun komitean kautta kuukauden kuluessa niiden hyväksymisestä. Niistä on ilmoitettava myös Euroopan parlamentille.

5. Asianmukaisesti perustelluissa erittäin kiireellisissä tapauksissa, joissa yhteisön on toimittava nopeasti, komissio hyväksyy tai muuttaa tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja toimintasuunnitelmia tai toimenpiteitä välittömästi sovellettavin täytäntöönpanosäädöksiin 17 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen.

Kansainvälisen yhteistyön edellytykset

1. Välineen ulkoisesta osatekijästä voidaan rahoittaa kumppanimaissa toteutettavia toimia tässä artikkelissa vahvistettujen perusteiden mukaisesti.
2. Yhteistyön tulee perustua kumppanimaan ja yhteisön väliseen yhteisymmärrykseen tai vastavuoroiseen sopimukseen.
3. Ydinmateriaalivalvontayhteistyöhön yhteisön kanssa haluavien kumppanimaiden on oltava ydinaseiden leviämisen estämisestä tehdyn sopimuksen osapuolia, ja niillä on oltava ydinmateriaalivalvontasopimus tehtynä IAEA:n kanssa tai voimassa oleva lisäpöytäkirja IAEA:n kanssa.
4. Ydinturvallisuusyhteistyöhön yhteisön kanssa haluavien kumppanimaiden on oltava ydinturvallisuutta koskevan yleissopimuksen ja käytetyn polttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon turvallisuutta koskevan yhteisen yleissopimuksen tai muiden asiaankuuluvien yleissopimusten osapuolia, tai niiden on täytynyt toteuttaa toimenpiteitä, jotka osoittavat niiden vakaan sitoumuksen liittyä tällaisiin yleissopimuksiin.

5. Valmiusjärjestelyjä ja -toimia, säteilysuojelua tai radioaktiivisen jätteen käsittelyä koskevaan yhteistyöhön yhteisön kanssa haluavilla kumppanimaille, jotka eivät ole 3 ja 4 kohdassa tarkoitettujen kansainvälisten välineiden osapuolia, ei pidä olla alueellaan ydinlaitoksia.
6. Yhteistyö sellaisten kumppanimaiden kanssa, jotka eivät ole 3 ja 4 kohdassa tarkoitettujen kansainvälisten välineiden osapuolia ja joilla ei ole alueellaan ydinlaitoksia, on mahdollista ainoastaan asianomaisten kumppanimaiden suorasta pyynnöstä, ja se koskee ainoastaan kumppanimaiden pyytämää tukea yleissopimuksessa ydinonnettomuuden pikaisesta ilmoittamisesta ja yleissopimuksessa avunannosta ydinonnettomuuden tai säteilyhäätätilan yhteydessä tarkoitetussa ydinonnettomuudessa tai säteilyhäätätilassa.
7. Edellä 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi välineessä voidaan poikkeuksellisesti tehdä yhteistyötä sellaisten kumppanimaiden kanssa, jotka eivät pysty täyttämään edellytyksiä 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuihin kansainvälisiin välineisiin liittymiseksi, erityisesti jos tällaisen liittymisen edellytykset liittyvät valtiolliseen asemaan, Yhdistyneiden kansakuntien tai muiden asiaankuuluvien monenvälisten sopimusten jäsenyyteen tai niiden puitteissa tehtyyn tunnustamiseen tai jos menettelyt tällaisiin kansainvälisiin välineisiin liittymiseksi ovat meneillään.
8. Välineen mukaisten yhteistyöhön liittyvien tavoitteiden noudattamisen varmistamiseksi ja seuraamiseksi asianomaisen kumppanimaan on hyväksyttävä, että sen toteuttamat toimet arvioidaan. Kyseisen arvioinnin perusteella on voitava seurata tavoitteiden noudattamista ja todentaa niiden saavuttaminen, ja tämä asetetaan yhteisön rahoituksen jatkumisen edellytykseksi.

9. Tämän välineen mukaisessa yhteistyössä kumppanimaiden kanssa on tarvittaessa otettava huomioon kansainvälisesti tunnustetut periaatteet ja menetelmät, jotka koskevat kumppanimaiden ydinlaitoksista mahdollisesti aiheutuvia rajatylittäviä ympäristövaikutuksia, mukaan lukien tavanomaiseen toimintaan ja onnettomuusskenaarioihin liittyvät periaatteet ja menetelmät. Jäsenvaltio, johon kumppanimaan ydinlaitosten mahdolliset rajatylittävät vaikutukset todennäköisesti vaikuttavat, voi pyytää komissiota tekemään yhteistyötä kumppanimaan kanssa asiaankuuluvien tietojen hankkimiseksi.
10. Kumppanimaiden ydinvoimaloiden toiminnanharjoittajat voivat saada tukea poikkeuksellisissa, ajallisesti rajatuissa ja laitospohjaisissa tilanteissa, mukaan lukien ydinturvallisuuteen liittyvät hätätilanteet, sellaisen strategian kehittäminen, jolla vastataan ENSREGin suorittamien riski- ja turvallisuusarviointia koskevien vertaisarviointien, myös stressitestien ja aihekohtaisten vertaisarviointien, perusteella annettuihin suosituksiin, sellaisten kriteerien ja käsitteiden kehittäminen, joilla pyritään saavuttamaan käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon korkeimmat standardit, strategioiden kehittäminen vanhentuneiden ydinlaitosten turvallisen käytöstäpoiston varmistamiseksi ja tehokkaan ja toimivan ydinmateriaalivalvonnan soveltamiseksi sekä ydinturvallisuutta koskeva tietämyksen hallinta ja koulutus.

EUROOPAN ULKOSUHDEHALLINTO (EUH)

Välineen ulkoisen osatekijän täytäntöönpanossa otetaan huomioon neuvoston päätöksessä 2010/427/EU ja erityisesti sen 3 ja 9 artiklassa säädetty Euroopan ulkosuhdehallinnon (EUH) rooli.

2 JAKSO: VÄLINEEN SISÄISEN OSATEKIJÄN TÄYTÄNTÖÖNPANO KOSKEVAT ERITYISSÄÄNNÖKSET

Työohjelmat

1. Välineen sisäinen osatekijä pannaan täytäntöön asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 110 artiklassa tarkoitetuilla työohjelmilla. Monivuotiset työohjelmat hyväksytään komission päätöksen 96/282/Euratom 4 artiklassa vahvistetun menettelyn mukaisesti.
2. Välineen sisäisen osatekijän työohjelmalla:
 - a) pyritään antamaan yleiskatsaus monivuotisen työohjelman kaudella suunnitelluista toimista;
 - b) muodostetaan yleinen perusta tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvien toimien toteuttamiselle, ja ohjelma perustuu tiukimpiin ydinturvallisuutta koskeviin standardeihin ja parhaisiin käytäntöihin yhteisön ydinalan vastuiden hoitamisessa.

Unionin rahoituksen toteutus ja muodot sekä välineen sisäisen osatekijän täytäntöönpanon tukikelpoisuusperusteet

Jollei tässä asetuksessa toisin säädetä, välineen sisäisen osatekijän unionin rahoitus pannaan täytäntöön tämän asetuksen ja asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 mukaisesti.

Välineen sisäisestä osatekijästä voidaan myöntää unionin rahoitusta ainoastaan seuraaville toimille:

- a) suljettujen ydinlaitosten turvallinen säilytys ja toiminta;
- b) vanhentuneiden ja/tai käyttämättömien ydinlaitosten purkaminen;
- c) radioaktiivisen jätteen ja käytetyn ydinpolttoaineen turvallinen käsittely, mukaan lukien keräys, ominaisuuksien määrittäminen, muokkaaminen, kuljetus ja varastointi;
- d) ydinmateriaalivaraston pienentäminen JRC:n laitosalueilla;
- e) radioaktiivisen jätteen käsittelylaitosten kehittäminen ja rakentaminen;
- f) käytöstäpoistosuunnitelmien, teknisten tutkimusten ja lupatiedostojen laatiminen ja päivittäminen;
- g) ulkoinen tuki hankkeiden suunnittelulle, arvioinnille ja hallinnalle;
- h) operatiivinen tuki, mukaan lukien säteilysuojelu, laitteiden ja tilojen huolto;
- i) vapaaehtoiset keskustelut isäntäjäsenvaltioiden kanssa komission ydinalan vastuiden mahdollisesta siirtämisestä;
- j) viestintä ja yhteistyö ulkoisten sidosryhmien kanssa;
- k) ydinlaitosten käytöstäpoistoa koskevan tiedon kerääminen, tuottaminen, arviointi ja levittäminen, mukaan lukien koulutustoiminta;
- l) kaikki muut toimet, joilla tuetaan komission ydinlaitosten käytöstäpoistoa JRC:n laitosalueilla ja 2 artiklassa tarkoitettua ydinlaitosten käytöstäpoistoa ja ydinjätehuoltoa koskevaa tietämystä.

Tietämyksen jakamissäännös

1. JRC:n käytöstäpoisto- ja jätehuolto-ohjelman sekä asetuksella (EU) 202X/XXXX [Ignalina]²³ perustetun käytöstäpoiston avustusohjelman toteutuksen yhteydessä muodostuvaa tietämystä levitetään yhteisön tasolla.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun toiminnan toteutus rahoitetaan välineestä. JRC koordinoi tietämyksen jäsentelyä ja levittämistä jäsenvaltioihin.
3. Tietämyksen levittämisprosessi sisällytetään 14 artiklassa tarkoitettuihin työohjelmiin, joissa se myös määritellään.

²³ Neuvoston asetus Liettuassa sijaitsevan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston avustusohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034 ja asetuksen (EU) 2021/101 kumoamisesta (EUVL, ..., ... ELI: ...).

III LUKU

TÄYTÄNTÖÖNPANOVALTA-, SIIRTYMÄ- JA LOPPUSÄÄNNÖKSET

17 artikla

Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa välineen ulkoista osatekijää käsittelevä komitea. Kyseinen komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea, ja se kokoontuu vähintään kerran vuodessa.
2. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklaa.
3. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 8 artiklaa yhdessä sen 5 artiklan kanssa.
4. Kun komitean lausunto on määrä hankkia kirjallista menettelyä noudattaen, tämä menettely päätetään tuloksettomana, jos komitean puheenjohtaja lausunnon antamiselle asetetussa määräajassa niin päättää tai komitean jäsenten yksinkertainen enemmistö sitä pyytää.

5. Unionin tekemien kansainvälisten sopimusten mukaisesti kumppanimaiden tai kansainvälisten järjestöjen edustajia voidaan kutsua tarkkailijoina komitean kokouksiin sen työjärjestyksessä vahvistetuin edellytyksin ja unionin tai sen jäsenvaltioiden turvallisuus ja yleinen järjestys huomioon ottaen. Kumppanimaiden tai kansainvälisten järjestöjen edustajat eivät ole läsnä tämän asetuksen 8 ja 12 artiklan tukikelpoisuusperusteisiin liittyviä asioita käsiteltäessä.
6. Jäsenvaltiot voivat myös pyytää tämän välineen täytäntöönpanoa koskevan minkä tahansa muun asian tarkastelua.

18 artikla

Kumoaminen

Kumotaan asetukset (Euratom) 2021/100 ja (Euratom) 2021/948 1 päivästä tammikuuta 2028.

19 artikla

Siirtymäsäännökset

1. Tämän asetuksen estämättä voidaan jatkaa tai muuttaa toimia niiden päättämiseen saakka noudattaen asetusta (Euratom) 2021/100 ja asetusta (Euratom) 2021/948, joita sovelletaan kyseisiin toimiin niiden päättämiseen asti.
2. Välineen rahoituspuitteet voivat kattaa myös teknisen ja hallinnollisen avun menoja, jotka ovat tarpeen, jotta voidaan varmistaa siirtymä välineen ja asetuksen (Euratom) 2021/100 ja asetuksen (Euratom) 2021/948 mukaisesti hyväksytyjen toimenpiteiden välillä.

Voimaantulo ja soveltaminen

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2028.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja
